

Rettsikkerheten til en norsk toppidrettsutøver i kappgang er ikke viktig for Det internasjonale friidrettsforbundet IAAF og Idrettens voldgiftsrett, CAS. Det er umulig å få frifinnelse på faglig grunnlag i CAS, så lenge dopinglaboratoriene støtter hverandre.

Idrettens domssystem må endres

TYSSE-SAKEN

Tore Skotland, dr.philos. i biokjemi, UiB, Bjarne Østerud, professor i biokjemi ved UiTø, begge Erik Tysse sakkyndige

Det er nå snart ett år siden vi ble involvert som fagekspert i dopingsaken mot Erik Tysse. Det tok oss noen få timer å bli overbevist om at det ikke var CERA i hans urinprøve. Vi hadde ikke fantasi til å forestille oss hvilke problemer vi skulle bli stilt overfor med tanke på å få dopinglaboratoriene og ansvarlige instanser til å akseptere noe som er så opplagt for folk med kompetanse innen de benyttede analysemetoder.

Vi har lest debattinnlegget fra prosessfullmektig for Anti-doping Norge, Niels R. Kjær, og lederen av Norges laboratorium for dopinganalyse, Peter Hemmersback, i BT 4. oktober. Vi vil presisere at de ikke var til stede ved saksbehandlingen ved idrettens voldgiftsdomstol i Lausanne.

Vi konkluderer med at det er nødvendig med gjennomgripende endringer dersom toppidrettsutøvere skal kunne stole på resultater fra dopinglaboratorier og det rettssystemet som benyttes i slike saker.

Svake analysedata

Data som dopinglaboratoriet i Roma har fremskaffet, er generelt av en ekstrem dårlig kvalitet. Likevel er de gode nok til at vi kan konkludere med at SDS-analysen viser fravær av CERA i urinprøven til Tysse. Alle proteiner som påvises i prøven finnes i kontrollurin tilsatt det kroppsegne EPO.

Når en analyse klart viser fravær av CERA, bør alle forskere forstå at da må det være noe galt med den andre analysen (IEF) som dopinglaboratoriet bruker som grunnlag for å konkludere det motsatte.

Vi har gitt diverse innspill til hva dopinglaboratoriene kunne gjøre for å finne ut av dette, men ut fra hva vi vet så er ikke noe av det fulgt opp. Vi kan ikke se annet enn at det er gått prestisje i saken og at WADA (World Anti Doping Agency) ikke er interessert i å komme frem til sannheten, nemlig at det er trukket feil konklusjon i deres laboratorier.

Manipulasjon i laboratoriet

Det er oppsiktsvekkende at dopinglaboratoriene konkluderer med at prøven inneholder CERA, til tross for at de skrevne instruksjoner (WADA Technical Document TD2009EPO) for en positiv prøve med IEF-analyse ikke er oppfylt. WADA velger altså å overse sine skrevne instruksjoner i denne saken.

WADA-laboratoriet i Roma har forøvrig manipulert med bildet av SDS-analysen slik at båndet som de hevder er CERA i Tysse prøve er blitt sterkere. I kontrollprøven er imidlertid fargen redusert slik at en der ikke

VAR IKKE DOPET: 94 uavhengige fagekspert har skrevet under på at de data som dopinglaboratoriet har fremskaffet ikke påviser CERA i urinprøven, skriver Tore Skotland og Bjarne Østerud. ARKIVFOTO: TOR HØVIK

ser det samme proteinbåndet etter manipuleringen.

Jerninjeksjon kan forklare

Data som førte til feiltolkningen kan skyldes at Tysse fikk en jerninjeksjon tre dager før urinprøven ble tatt. I rekonstruksjonsforsøk har vi vist at det kroppsegne EPO er endret tre dager etter jerninjeksjon (vandler som en såkalt dimer i SDS-analyse med reduksjonsmiddel). Åtte dager etter jerninjeksjonen er alt normalt igjen. Vi viste disse data under saksbehandlingen for idrettens voldgiftsdomstol i Lausanne.

Vi håper å skaffe nok informasjon om dette til å publisere resultatene i et internasjonalt fagtidsskrift. Selv om jerninjeksjonen skulle vise seg å være feil, så har det ingen betydning for vår konklusjon om at analysedata fra dopinglaboratoriet viser at det ikke er CERA i urinprøven.

Møtet i Lausanne

Vi måtte levere alle våre innspill til CAS (idrettens voldgiftsrett, red.anm.) nesten to måneder før saken startet. Da vi forlot våre arbeidsplasser fredag ettermiddag, noen få dager før møtet som startet tirsdag (vi hadde avreise til Lausanne mandag morgen), hadde vi fremdeles ikke mottatt noe informasjon om motpartens argumenter, utover det som ble nevnt under Domsutvalgets møtet i Oslo i januar.

Fredag ettermiddag/kveld fra kl. 17.34 til kl. 19.05 fikk det inn ca. 700 sider fra CAS. Da vi ankom Lausanne på mandag fikk vi beskjed om at Det internasjonale friidrettsforbundet, IAAF, hadde levert ytterligere ca 130 sider. IAAF var ansvarlig for dette og CAS godtok det. Slik opererer en ikke dersom en

fakta dopingmidler og -prøver

- EPO, eller erythropoietin, er et hormon som produseres naturlig i kroppen. Stoffet er også kunstig fremstilt (1989), og er kalt «Første generasjons EPO».
- CERA (Continuous erythropoietin receptor activator) er tredje generasjons EPO. Formålet med stoffet er å øke kroppens egen produksjon av røde blodlegemer samtidig som produktet har lengre halveringstid (levetid i kroppen). Dette gjør det mindre sannsynlig som dopingmiddel, etter at det ble testmetoder for å påvise det.
- CERA brukes også som doping og står på det internasjonale antidopingselskapet WADAs liste over forbudte stoffer. Stoffet har vært vanskelig å spore, men siden 2008 har en rekke utøvere fra utholdenhetsidretter testet positivt.
- SDS-analyse brukes til å bestemme molekylvekten til proteiner.

ønsker en rettferdig prosess (se nettversjonen!)

Uavhengige eksperter

Vi hadde bedt IAAF om å involvere uavhengige fagekspert til å vurdere dopinganalysene. Vi mente det ikke var rett at de bare brukte WADA-ansatte som kunne ha personlige motiver i saken. Vi har selv ingen interesse i saken, utover at dommen skal være rettferdig. Vi har ikke mottatt noe honorar.

Vi har skaffet underskrifter

fra 94 uavhengige fagekspert på at de data som dopinglaboratoriet har fremskaffet ikke påviser CERA i urinprøven. 45 professorer, inkludert en amerikansk Nobelprisvinner i kjemi og to svært anerkjente tyske forskere er blant underskriverne. Professor Werner Franke er en av vår tids mest ledende forskere i biokjemi/cellebiologi. Han har brukt flere tiår av sitt liv til å kjempe mot doping. Han avslørte den systematiske bruken av dopingmidler i forhennevende DDR (Øst-Tyskland). Blant de norske professorer som har underskrevet, finnes en rekke av våre største kapasiteter innen fagområdet; mange av har diverse priser og æresmedlemskap både her til lands og internasjonalt.

Tvilsomt materiale

IAAF skaffet ingen uttalelser fra uavhengige eksperter. Et dokument fra en av deres egne, sjefen for dopinglaboratoriet i Seibersdorf, Østerrike, var svært oppsiktsvekkende. Det medførte at professor Franke sendte et notat til CAS der han konkluderte med at dette var forfalskning av informasjon i et dokument brukt i rettslig sammenheng (se nettversjonen!).

De tre advokatene i domspanelet har klart å gi en riktig fremstilling av det motparten uttalte. Det er derfor merkelig at de i mange tilfeller gir en gal fremstilling av hva Tysse eksperter uttalte, eller omtaler våre innspill på en skjev måte, inkludert en skjev fremstilling av vår erfaring og kompetanse.

Det nevnes ikke at dopinglaboratoriet i Paris ikke hadde kjennskap til at prøvene var endret under lagring på det tidspunkt de bekreftet at prøven var positiv (A- og B-prøven

er identiske i utgangspunktet). Vårt argument om at dersom dopinglaboratoriet hadde rett i sin vurdering av IEF-analysen, så måtte SDS-analysen sett helt annerledes ut, blir ikke nevnt. Franke uttalte muntlig og skriftlig at SDS-analysen klart viser at det ikke er CERA i prøven. I domspremissene står det at Franke uttalte at SDS-analysen ikke var til å stole på!

Utøvernes rettsikkerhet

Tysse-saken viser at rettsikkerheten ikke er ivaretatt i slike saker når det er faglig uenighet om tolking av analysedata. Med all den støtte av fagekspert som har konkludert med at det ikke er påvist CERA i prøven til Tysse, betrakter vi det som umulig å få frifinnelse på faglig grunnlag i CAS, så lenge dopinglaboratoriene støtter hverandre. Hva ville konsekvensene blitt for dopinglaboratoriene i Roma, Paris, Seibersdorf og Oslo dersom CAS hadde konkludert med at lederne av disse laboratoriene alle hadde støttet en gal konklusjon?

Denne prosessen har vist at rettsikkerheten til en norsk toppidrettsutøver i kappgang ikke er viktig for IAAF og CAS i forhold til å opprettholde inntrykket at dopinglaboratorier ikke kan gjøre feil. Det er klart at norske idrettspolitikere har en lang vei å gå dersom det skal ryddes opp i dette systemet. Mange her i landet har det inntrykk at vi i Norge skal være best i klassen når det gjelder dopingspørsmål. Det er et godt utgangspunkt, men det innbefatter at en ikke dømmer uskyldige.

En mer utfyllende versjon av kronikken finner du på

bt.no